KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.10.2017 r.
COM(2017) 587 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie krajowych planów działania państw członkowskich oraz postępów we wdrażaniu dyrektywy 2009/128/WE w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów

1. WPROWADZENIE

Unia Europejska stosuje najbardziej rygorystyczny system zezwoleń na wprowadzanie pestycydów do obrotu i kontroli pestycydów na świecie[1]. Mimo to europejskie społeczeństwo zdecydowanie opowiada się za przejściem na stosowanie zrównoważonej produkcji żywności i ograniczeniem, a nawet zakazaniem, stosowania pestycydów. W tym kontekście w ramach współczesnych systemów produkcji rolnictwo zrównoważone jest jednym z celów rozwoju określonych przez ONZ, a promowanie zrównoważonego stosowania pestycydów stanowi jedno z ważnych działań podejmowanych przez UE jako wkład w realizację agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030[2].

Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów z 2006 r.[3] doprowadziła do opracowania nowych ram legislacyjnych w zakresie zatwierdzania i stosowania pestycydów[4]. Są to między innymi ścisłe ramy zatwierdzania substancji czynnych przez Komisję Europejską i udzielania zezwoleń na wprowadzanie środków ochrony roślin do obrotu przez państwa członkowskie, które to środki ochrony roślin – w zatwierdzonych warunkach stosowania – nie mają żadnego szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi lub zwierząt ani żadnego niedopuszczalnego wpływu na środowisko[5]. Na skutek stosowania tego rygorystycznego systemu wprowadzania do obrotu liczba zatwierdzonych substancji czynnych zmalała w przybliżeniu o połowę[6]. Kontrole w zakresie wprowadzania pestycydów do obrotu i ich stosowania mają zapewnić, aby wprowadzanie do obrotu i stosowanie zatwierdzonych pestycydów odbywało się na warunkach określonych w zezwoleniu. Rośliny poddane działaniu zatwierdzonych pestycydów zgodnie z informacjami podanymi na etykiecie produktu można wprowadzać do obrotu i spożywać jako żywność bezpieczną, w której pozostałości pestycydów nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych w UE poziomów pozostałości[7].

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów[8] („dyrektywa”), przyjęta w dniu 21 października 2009 r. w ramach przedmiotowej strategii, przewiduje szereg działań na rzecz osiągnięcia zrównoważonego stosowania pestycydów w UE poprzez zmniejszenie zagrożenia związanego ze stosowaniem

[1] W niniejszym sprawozdaniu termin „pestycydy” oznacza środki ochrony roślin obejmujące herbicydy, fungicydy i insektycydy wykorzystywane do ochrony roślin.

[2] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&qid=1505807656694&from=EN

[3] COM(2006) 372, Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów.

[4] Zgodnie z definicją podaną w dyrektywie 2009/128/WE (art. 3) pestycydy są środkami ochrony roślin albo produktami biobójczymi. Obecnie dyrektywa ma zastosowanie wyłącznie do środków ochrony roślin (art. 2). Chociaż w niniejszym sprawozdaniu często używa się terminu „pestycydy”, który jest bardziej rozpowszechniony, to jednak nie dotyczy ono produktów biobójczych.

[5] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG, Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1–50.

[6] http://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/public/?event=homepage&language=EN

[7] Rozporządzenie (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniające dyrektywę Rady 91/414/EWG, Dz.U. L 70 z 16.3.2005, s. 1–16.

[8] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów, Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71–86.

pestycydów i wpływu ich stosowania na zdrowie ludzi i na środowisko, a także poprzez zachęcanie do stosowania integrowanej ochrony roślin oraz alternatywnych podejść lub technik, takich jak niechemiczne alternatywy dla pestycydów.

Do celów wdrożenia dyrektywy państwa członkowskie zostały zobowiązane do przyjęcia krajowych planów działania po raz pierwszy do listopada 2012 r. Tego rodzaju plany powinny zawierać cele ilościowe, środki i harmonogramy zmierzające do zmniejszenia zagrożenia związanego ze stosowaniem pestycydów i wpływu ich stosowania. Rozporządzenie dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin zawiera również szereg przepisów powiązanych z dyrektywą, w tym w zakresie ułatwiania szybkiego zatwierdzania substancji niskiego ryzyka i stosowania takich produktów zgodnie z zasadami dotyczącymi integrowanej ochrony roślin.

Dyrektywa określa szczególne środki, które państwa członkowskie mają obowiązek uwzględnić w swoich planach do celów właściwego wdrożenia. Główne działania dotyczą szkolenia użytkowników, doradców i dystrybutorów, kontroli sprzętu do aplikacji pestycydów, zakazu oprysku z powietrza, ograniczenia stosowania pestycydów na obszarach wrażliwych oraz informowania i podnoszenia świadomości w obszarze zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów. Podstawowym celem dyrektywy jest zachęcanie do stosowania integrowanej ochrony roślin, której ogólne zasady zostały określone w załączniku III do tej dyrektywy. Terminy przewidziane w dyrektywie na wdrożenie wszystkich powyższych środków rozłożono w czasie na okres od listopada 2011 r. do listopada 2016 r. Od listopada 2016 r. (od kiedy to przeprowadzenie kontroli sprzętu do aplikacji pestycydów jest obowiązkowe) państwa członkowskie mają obowiązek wdrożyć wszystkie odpowiednie środki przewidziane w dyrektywie.

Komisja utworzyła wraz z państwami członkowskimi grupę roboczą, która regularnie odbywa posiedzenia w celu omówienia wdrażania dyrektywy i wymiany najlepszych praktyk.

Niniejsze sprawozdanie odnosi się do wymogów sprawozdawczych określonych w art. 4 ust. 3 i w art. 16 dyrektywy. W art. 4 ust. 3 zobowiązuje się Komisję do przedstawiania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczącego krajowych planów działania przekazanych przez państwa członkowskie, natomiast na podstawie art. 16 Komisja ma obowiązek przedstawiania sprawozdań z osiągniętych postępów we wdrażaniu dyrektywy.

Niniejsze sprawozdanie sporządzono na podstawie czterech źródeł informacji:

- oceny krajowych planów działania przeprowadzonej przez Komisję w 2015 r.;
- dwóch cyklów audytów w sprawie pestycydów przeprowadzonych odpowiednio w latach 2012–2014 i 2015–2016. Pierwszy cykl dotyczył kontroli środków ochrony roślin[9], a drugi – wprowadzania do obrotu i stosowania pestycydów[10]. Zakres audytów obejmował niektóre aspekty wdrażania dyrektywy;
- badania i kwestionariusza[11] przesłanego w 2016 r. do wszystkich państw członkowskich w celu uzyskania aktualnych informacji na temat postępów w realizacji planów działania;

[9] http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=79

[10] http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=109

[11] Informacje i dane przedstawione w odpowiedzi na to badanie były niepełne, a wyniki wymagają dalszej analizy we współpracy z państwami członkowskimi. Zjednoczone Królestwo nie odpowiedziało na kwestionariusz, ale dostarczyło informacje na niektóre tematy w późniejszym terminie. W odpowiedziach przedstawionych przez Bułgarię, Rumunię, Grecję i Francję występowały luki w danych.

- wizyt w celach informacyjnych w sześciu państwach członkowskich w 2017 r.[12], które miały na celu konkretnie zbadanie ogólnych postępów we wdrażaniu dyrektywy. Państwa członkowskie, w których przeprowadzono wizyty, dobrano tak, aby stanowiły one reprezentatywną grupę różnych państw członkowskich z różnych regionów geograficznych. Oprócz sprawozdań z poszczególnych wizyt główne ustalenia z przedmiotowych sześciu wizyt zostaną opublikowane w ogólnym sprawozdaniu jeszcze w tym roku i będą obejmować bardziej szczegółową analizę wyników wspomnianego powyżej kwestionariusza, w tym przykłady dobrych praktyk w zakresie wdrażania określone przez państwa członkowskie.

Krajowe plany działania, sprawozdania Komisji, w tym sprawozdania z audytów oraz sprawozdania ogólne, są dostępne na stronie internetowej Komisji poświęconej zrównoważonemu stosowaniu pestycydów pod adresem https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides_en

2. KRAJOWE PLANY DZIAŁANIA

Na podstawie art. 4 dyrektywy państwa członkowskie miały obowiązek przyjąć pierwszą turę krajowych planów działania i przekazać te plany Komisji i innym państwom członkowskim do dnia 26 listopada 2012 r. Plany te należy poddawać przeglądowi przynajmniej co pięć lat. Powinny one określać cele ilościowe, środki i harmonogramy zmierzające do zmniejszenia zagrożenia związanego ze stosowaniem pestycydów i wpływu ich stosowania na zdrowie ludzi i na środowisko. Wszystkie państwa członkowskie przyjęły tego rodzaju plany[13], choć w wielu przypadkach ze znacznymi opóźnieniami. Plany przedstawiono Komisji i udostępniono w języku angielskim na stronie internetowej Komisji[14].

Krajowe plany działania stanowią podstawę przeprowadzanych przez państwa członkowskie kontroli w zakresie wdrażania dyrektywy, występują jednak między nimi znaczne różnice pod względem ich kompletności i zakresu. Państwa członkowskie powinny znacznie udoskonalić swoje plany, aby wyeliminować poniższe niedociągnięcia oraz określić bardziej precyzyjne i wymierne cele.

Opracowując krajowy plan działania, państwa członkowskie przyjęły różne punkty wyjścia. Siedem państw już wcześniej opracowywało plany działania, natomiast wszystkie pozostałe państwa opracowały tego rodzaju plan po raz pierwszy. Do tej pory jedynie Francja i Litwa przedstawiły zmieniony krajowy plan działania. Poziom realizacji planów działania będzie wyraźniejszy wówczas, gdy wszystkie państwa członkowskie zakończą przeprowadzanie przeglądów i przekażą ich wyniki Komisji.

Krajowe plany działania dają pozytywny obraz działań podjętych przez państwa członkowskie w toku ich przygotowania. Plany te różnią się jednak znacznie pod względem wyjaśnień dotyczących planowanego sposobu wdrażania środków na podstawie art. 5–15 dyrektywy. W większości przypadków nie uwzględniono wszystkich aspektów określonych

[12] Niemcy, Niderlandy, Włochy, Dania, Polska, Szwecja.

[13] Dyrektywa nie określa wzoru krajowych planów działania, w związku z czym plany przekazywane Komisji nie są w pełni porównywalne. W niektórych przypadkach plany nie zawierają wszystkich środków krajowych przedsiębranych w celu wdrożenia dyrektywy. Zakres przeprowadzonej przez Komisję oceny planów ograniczał się do treści planów, w związku z czym nie można było wziąć pod uwagę środków, których te plany nie zawierały.

[14] https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides_en

w tych artykułach. Z jednej strony w planach w sposób kompleksowy potraktowano niektóre obszary, na przykład testowanie sprzętu do aplikacji pestycydów i szkolenie użytkowników pestycydów, z drugiej zaś strony wiele planów zawierało niewiele informacji na temat innych obszarów, np. w odniesieniu do oprysku z powietrza, informowania opinii publicznej i gromadzenia informacji na temat przypadków zatruć.

Ponadto krajowe plany działania są niespójne, jeżeli chodzi o określanie ilościowych celów ogólnych, celów szczegółowych, pomiarów i harmonogramów w odniesieniu do różnych obszarów działania. W niektórych obszarach, na przykład w przypadku testowania sprzętu do aplikacji pestycydów, plany są doskonałe i niemal wszystkie zawierają cele szczegółowe umożliwiające osiągnięcie pełnej zgodności z przepisami. Z drugiej strony większość państw członkowskich nie określiła celów i harmonogramów wprowadzania środków w celu ochrony środowiska wodnego przed działaniem pestycydów.

Ponadto w około 80 % przypadków w planach działania nie określa się sposobu, w jaki będzie mierzony stopień osiągnięcia celów ogólnych lub szczegółowych. Brak wyraźnie określonych, wymiernych celów szczegółowych utrudnia ocenę postępów we wdrażaniu i identyfikację obszarów, które wymagają podjęcia dalszych działań.

21 państw członkowskich[15] zgłosiło cele w zakresie ograniczenia zagrożenia, a 9 państw[16] – cele w zakresie ograniczenia stosowania. Jedynie pięć państw członkowskich wyznaczyło wymierne cele, z czego cztery[17] cele służą ograniczeniu zagrożenia, a jeden[18] – ograniczeniu stosowania. Główny cel określony we francuskim krajowym planie działania polega na ograniczeniu stosowania pestycydów o 50 % do 2025 r., a początkowy cel pośredni polega na ograniczeniu stosowania o 25 % w 2020 r., a tym samym na zmniejszeniu zagrożenia związanego ze stosowaniem pestycydów i wpływu ich stosowania na zdrowie ludzi i na środowisko. Dobrymi przykładami celów w zakresie ograniczenia zagrożenia są cele określone przez Niemcy, Niderlandy[19], Finlandię i Danię, które to państwa opracowały wskaźniki ograniczenia zagrożenia bazujące na klasyfikacji pestycydów pod względem zagrożeń, w której pestycydom stwarzającym większe zagrożenie przypisuje się większą wagę.

We wszystkich krajowych planach działania określono pewne środki w zakresie promowania integrowanej ochrony roślin, w szczególności w celu zachęcania do udostępniania wytycznych dotyczących integrowanej ochrony roślin, a także środki w zakresie oferowania szkoleń lub zakładania gospodarstw demonstracyjnych. W planach nie określono jednak sposobu, w jaki można mierzyć stosowanie przez rolników integrowanej ochrony roślin, ani celów czy sposobu, w jaki wdrożenie zostanie zapewnione. Integrowana ochrona roślin stanowi podstawę dyrektywy, a jej wdrożenie ma ograniczyć uzależnienie rolnictwa zrównoważonego od stosowania pestycydów, w związku z czym brak jasno określonych działań, które można ocenić, zmierzyć i wyegzekwować, stanowi istotny obszar wymagający udoskonalenia w ramach prowadzonego obecnie przez państwa członkowskie przeglądu krajowych planów działania.

[15] Hiszpania, Republika Czeska, Cypr, Estonia, Belgia, Szwecja, Finlandia, Niemcy, Węgry, Polska, Łotwa, Włochy, Portugalia, Chorwacja, Austria, Dania, Litwa, Rumunia, Słowacja, Irlandia i Francja.
[16] Luksemburg, Słowenia, Cypr, Belgia, Finlandia, Węgry, Polska, Niemcy i Francja.
[17] Belgia, Dania, Grecja i Niemcy.
[18] Francja.
[19] W Niderlandach cele te nie zostały uwzględnione w krajowym planie działania.

3. WDRAŻANIE DYREKTYWY

3.1. SZKOLENIA I CERTYFIKACJA

Zgodnie z art. 5 dyrektywy państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić szkolenia i certyfikację użytkownikom profesjonalnym, dystrybutorom i doradcom w dziedzinie pestycydów. Art. 6 stanowi, że państwa członkowskie zapewniają, by dystrybutorzy zatrudniali wystarczającą liczbę pracowników posiadających certyfikat, o którym mowa w art. 5. Artykuł ten zawiera również wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają ograniczyć sprzedaż pestycydów, które zostały dopuszczone do stosowania profesjonalnego, do sprzedaży osobom posiadającym certyfikat, o którym mowa w art. 5. Ponadto art. 6 stanowi, że na dystrybutorów sprzedających pestycydy użytkownikom nieprofesjonalnym państwa członkowskie nakładają wymóg dostarczania ogólnych informacji dotyczących zagrożeń dla zdrowia ludzi i dla środowiska związanych ze stosowaniem pestycydów.

Zasadniczo odnotowuje się wysoki poziom przestrzegania przepisów dyrektywy w zakresie szkoleń i certyfikacji użytkowników profesjonalnych, dystrybutorów i doradców**.** Nie ma jednak dokładnych danych dotyczących całkowitej liczby podmiotów zawodowych w tym zakresie, przez co nie można mieć pewności, że wszystkie podmioty odbyły szkolenie.

W dwudziestu sześciu[20] krajowych planach działania uwzględniono kwestię zapewnienia szkoleń, z czego w jedenastu planach nie przedstawiono jednak wystarczających informacji w tym zakresie[21].

Wdrożenie wymogu szkoleń oceniono w toku audytów przeprowadzonych przez Komisję w 19 państwach członkowskich w latach 2012–2014 oraz wizyt w celach informacyjnych w sześciu państwach członkowskich, które odbyły się w 2017 r. (w 5 państwach wizyty odbyły się w obu przypadkach). Spośród 20 państw członkowskich, w których przeprowadzono wizyty, w 3 państwach systemy szkoleń dla rolników istniały jeszcze przed przyjęciem dyrektywy, a po jej wejściu w życie systemem szkoleń objęto kolejne grupy, m.in. dystrybutorów.

Wszystkie państwa członkowskie (z wyjątkiem Luksemburga) ustanowiły system szkoleń i certyfikacji z zachowaniem terminu upływającego w dniu 26 listopada 2013 r., a w 2016 r. w odpowiedzi na kwestionariusz państwa członkowskie wskazały, że szkolenia odbyły niemal cztery miliony podmiotów zawodowych. W sześciu państwach członkowskich odnotowano opóźnienia w zakresie szkolenia i certyfikacji podmiotów[22]. Ponadto trzy państwa członkowskie nie przedstawiły żadnych danych[23]. Z wyników badania struktury gospodarstw rolnych[24] wynika, że liczba gospodarstw rolnych w Europie wynosi w przybliżeniu 10 milionów, z czego jedynie 0,3 mln to podmioty prowadzące działalność na dużą skalę, wykorzystujące 50 % całej powierzchni użytków rolnych. Kursy szkoleniowe zazwyczaj trwają 2–4 dni, w zależności od rodzaju podmiotu i wcześniejszej wiedzy, po czym podmioty,

[20] Plany przedstawione przez Belgię i Danię w ogóle nie odnoszą się do szkoleń ani celów szkoleń i certyfikacji operatorów.

[21] Austria, Republika Czeska, Francja, Niemcy, Grecja, Łotwa, Litwa, Niderlandy, Rumunia, Słowacja i Słowenia.

[22] Włochy, Republika Czeska, Estonia, Litwa, Słowacja i Malta.

[23] Bułgaria, Węgry i Rumunia.

[24] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Farm_structure_survey_2013_-_main_results#Agricultural_holdings

które ukończyły szkolenie, otrzymują certyfikat, którego posiadanie stanowi wymóg przy zakupie pestycydów przeznaczonych do stosowania profesjonalnego.

W przypadku sześciu państw członkowskich, w których Komisja przeprowadziła wizyty w 2017 r., wymóg ten jest objęty zakresem kontroli urzędowych przeprowadzanych w gospodarstwach przez właściwe organy, a poziom przestrzegania tego wymogu wyniósł ponad 95 % w pięciu z sześciu państw członkowskich[25]. W tym zakresie na podstawie odpowiedzi na kwestionariusz zidentyfikowano jednak problem polegający na tym, że w pięciu państwach członkowskich systemy certyfikacji nie obejmują doradców w sprawach ochrony roślin[26]. Ponadto w Niderlandach doradcy nie są bezpośrednio zaangażowani w sprzedaż pestycydów i nie muszą posiadać certyfikatu, państwo to planuje jednak zmianę legislacji, aby dostosować ją do przepisów dyrektywy.

We wszystkich państwach członkowskich obowiązują ograniczenia w zakresie sprzedaży pestycydów użytkownikom nieprofesjonalnym, takim jak osoby pielęgnujące ogrody przydomowe. Przykładowo w niektórych państwach członkowskich swobodny zakup pestycydów do stosowania przez użytkowników nieprofesjonalnych nie jest możliwy, a produkty te muszą znajdować się za ladą w sklepach detalicznych.

W latach 2015 i 2016 w ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności" Komisja zorganizowała dwanaście kursów dla ekspertów z państw członkowskich[27], których zakres obejmował szereg elementów dyrektywy, w tym szkolenie podmiotów. Kurs miał na celu zapewnienie jednakowego i dokładnego zrozumienia sposobu pomyślnego wdrożenia i stanowił on dobrą okazję do wymiany dobrych praktyk. Wzięło w nim udział wszystkie 28 państw członkowskich, a przeszkolono około 338 członków personelu.

3.2. ZATRUCIE PESTYCYDAMI

Na podstawie art. 7 ust. 2 dyrektywy państwa członkowskie mają obowiązek ustanowić systemy gromadzenia informacji o przypadkach ostrych zatruć pestycydami oraz, w stosownych przypadkach, o przewlekłych objawach zatruć wśród osób, które mogą być narażone na regularny kontakt z pestycydami, takich jak operatorzy, pracownicy sektora rolnego lub osoby mieszkające w pobliżu obszarów, na których są stosowane pestycydy.

Państwa członkowskie zasadniczo posiadają systemy gromadzenia informacji o przypadkach ostrych zatruć pestycydami, zakwestionowano jednak dokładność tego typu danych i ich wykorzystanie. Systemy gromadzenia tego rodzaju informacji dotyczących przypadków przewlekłych zatruć nie są powszechnie stosowane.

Osiemnaście krajowych planów działania zawiera opis systemów gromadzenia informacji o przypadkach ostrych zatruć pestycydami w danym państwie członkowskim, natomiast jedynie w czterech planach podejmuje się kwestię gromadzenia danych na temat przypadków przewlekłych zatruć. Pozostałe plany nie zawierają szczegółowych informacji w tym zakresie.

[25] Dania, Niemcy, Niderlandy, Polska, Szwecja.
[26] Dania, Finlandia, Węgry, Szwecja i Zjednoczone Królestwo.
[27] https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

Temat ten nie został podjęty w toku audytów przeprowadzonych przez Komisję w 19 państwach członkowskich w latach 2012–2014, a dostępne informacje pochodzą z odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu przesłanym państwom członkowskim w 2016 r. oraz z wizyt w celach informacyjnych, które przeprowadzono w sześciu państwach członkowskich w 2017 r.

Z odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. wynika, że wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem pięciu, gromadzą szczegółowe informacje o przypadkach ostrych zatruć pestycydami. Odnotowuje się istotne różnice pod względem liczby zgłoszonych przypadków ostrych zatruć pestycydami w poszczególnych państwach członkowskich, przy czym władze wyraziły wątpliwości co do dokładności tych danych. Przykładowo w Szwecji zarejestrowane dane dotyczą liczby zapytań, a nie liczby przypadków zatruć. Dziesięć państw członkowskich[28] posiada specjalny system gromadzenia danych na temat przypadków przewlekłych zatruć. W pozostałych 17 państwach członkowskich nie prowadzi się regularnego monitorowania przypadków przewlekłych zatruć. Państwa członkowskie podkreślają, że gromadzenie informacji o przypadkach przewlekłych zatruć stanowi szczególne wyzwanie, gdyż bardzo trudno jest powiązać objawy kliniczne z narażeniem na kontakt z pestycydami, które mogło mieć miejsce na wiele lat przed wystąpieniem tych objawów.

Art. 7 ust. 3 dyrektywy zawiera wymóg, zgodnie z którym, aby zwiększyć porównywalność informacji, Komisja we współpracy z państwami członkowskimi opracuje dokument strategiczny zawierający wytyczne w sprawie monitorowania i badania wpływu stosowania pestycydów na zdrowie ludzi i na środowisko. Według planów Komisji wytyczne będą gotowe do końca 2017 r. Ponadto uwzględniona zostanie kwestia ustanowienia systemów gromadzenia informacji o podejrzewanych zatruciach wywołanych pestycydami na podstawie art. 24 ust. 4 lit. b) rozporządzenia (UE) 2017/625.

3.3. SPRZĘT DO APLIKACJI PESTYCYDÓW

Na podstawie art. 8 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia regularnej kontroli sprzętu do aplikacji pestycydów, tj. opryskiwaczy stosowanych na polach i w sadach, a także do zapewnienia, aby sprzęt do aplikacji pestycydów został przetestowany co najmniej raz do dnia 26 listopada 2016 r. Państwa członkowskie mają również obowiązek ustanowienia systemów certyfikacji w celu umożliwienia weryfikacji kontroli.

Państwa członkowskie zasadniczo ustanowiły wymagane systemy, brakuje jednak informacji na temat ogólnego poziomu przestrzegania przepisów, który jest znacznie zróżnicowany w poszczególnych państwach członkowskich. Obecnie Komisja przeprowadza ocenę zmiany sytuacji, jaka nastąpiła od listopada 2016 r.

W dwudziestu sześciu[29] krajowych planach działania określono cel polegający na zapewnieniu, aby sprzęt do aplikacji pestycydów był testowany zgodnie z wymogami dyrektywy. W piętnastu planach wskazano, że różnego rodzaju systemy testowania opryskiwaczy obowiązywały już wcześniej przed przyjęciem dyrektywy.

[28] Republika Czeska, Estonia, Litwa, Niderlandy, Słowacja, Węgry, Polska, Niemcy, Francja i Bułgaria.
[29] Plany Danii i Szwecji nie zawierały takiego celu.

Aby pomóc państwom członkowskim, jak przewidziano w art. 20 dyrektywy, w 2015 r. opublikowano nową zharmonizowaną normę dotyczącą testowania sprzętu do aplikacji pestycydów EN ISO 16122[30]. Norma ta obejmuje opryskiwacze belkowe zawieszane, opryskiwacze sadownicze oraz opryskiwacze przymocowane na stałe i częściowo ruchome. W normie wyjaśniono podstawowe wymogi w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa oraz wymogi środowiskowe, które należy zbadać w ramach kontroli. Tego rodzaju norma zharmonizowana powinna ułatwić starania państw członkowskich na rzecz uznawania certyfikatów przyznawanych w innych państwach członkowskich zgodnie z wymogiem określonym w art. 8 ust. 6 dyrektywy.

Z odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. wynika, że dwadzieścia sześć państw członkowskich ustanowiło systemy kontroli, a kontroli poddano około 900 000 opryskiwaczy z zachowaniem terminu upływającego w dniu 26 listopada 2016 r. W tym czasie jedynie Malta i Cypr nie rozpoczęły jeszcze takich kontroli. Chociaż państwa członkowskie nie dysponują wiarygodnymi danymi na temat całkowitej liczby opryskiwaczy znajdujących się w użyciu, to jednak z szacunków własnych państw członkowskich wynika, że przed upływem terminu nie poddano kontroli nawet do 50 % opryskiwaczy w UE, przy czym na Łotwie i w Grecji szacuje się, że było to ponad 95 %, a we Włoszech – 70 %. Belgia, Niderlandy i Finlandia zgłosiły objęcie testami niemalże wszystkich opryskiwaczy.

W latach 2015 i 2016 w ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności" Komisja zorganizowała sześć kursów na temat sprzętu do aplikacji pestycydów, w których udział wzięło 102 inspektorów z 25 państw członkowskich, a kolejnych sześć kursów zostanie zorganizowanych w latach 2017 i 2018. Pomoże to wyeliminować wskazane powyżej niedociągnięcia, a tym samym ułatwi przeprowadzanie bardziej jednolitych testów przez państwa członkowskie.

3.4. OPRYSK Z POWIETRZA

W art. 9 dyrektywy zakazuje się opryskiwania pestycydami z powietrza, chyba że przewidziano odstępstwo.

Oprysk z powietrza jest zabroniony, a odstępstwa udziela się wyłącznie na bardzo restrykcyjnych warunkach. Obszar objęty opryskiem jest niewielki, zmniejsza się i jest skutecznie kontrolowany.

Wszystkie państwa członkowskie zakazały opryskiwania z powietrza w przepisach krajowych, nawet jeżeli nie wskazały tego wyraźnie w swoim krajowym planie działania. Chociaż przyznanie odstępstwa w szczególnych przypadkach jest prawnie dopuszczalne w dwudziestu jeden państwach członkowskich[31], w latach 2014 i 2015 jedynie 14 państw członkowskich w praktyce przyznało odstępstwa[32]. W ramach przyznanych odstępstw

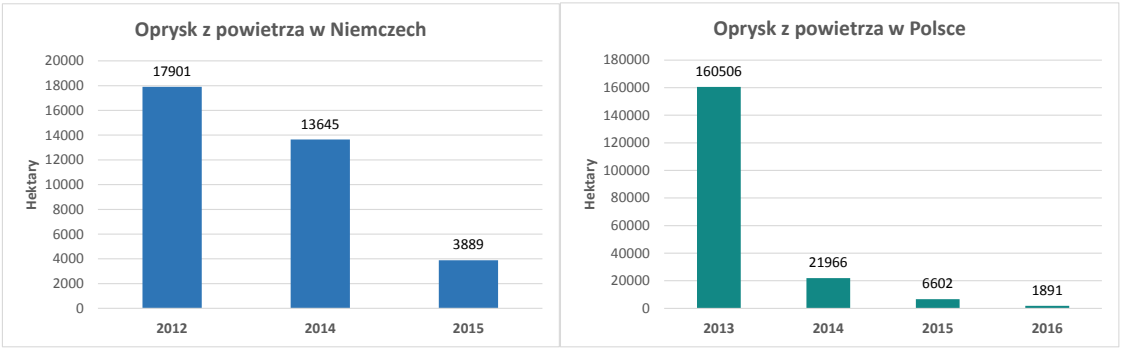
[30] Komunikat Komisji w ramach wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów, Dz.U. C 196 z 12.6.2015, s. 4–5.

[31] Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Dania, Francja, Hiszpania, Litwa, Łotwa, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Rumunia, Słowacja, Szwecja, Węgry, Włochy, Zjednoczone Królestwo.

[32] Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Francja, Hiszpania, Luksemburg, Niemcy, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Słowacja, Węgry, Włochy, Zjednoczone Królestwo. Grecja nie przedstawiła informacji dotyczących oprysku z powietrza, a Bułgaria, Republika Czeska i Francja nie przekazały danych dotyczących obszarów poddanych działaniu pestycydów.

pestycydy zostały zastosowane na powierzchni 1,1 mln hektarów, z czego 70 % stanowiły użytki rolne, a 30 % – lasy, czyli odpowiednio około 0,2 % i 0,1 % całkowitej powierzchni tego rodzaju obszarów.

W 2015 r. zaledwie dwa państwa członkowskie odpowiadały za niemal 95 % zgłoszonego oprysku z powietrza: jednym z nich była Hiszpania, w której opryskiem objęto 339 000 hektarów, czyli 0,7 % całkowitej powierzchni kraju, a drugim – Węgry, w których obszar ten wyniósł 88 000 hektarów, czyli 0,9 % powierzchni kraju.

Wykres 1: Ograniczenie aplikacji pestycydów w drodze oprysków z powietrza w dwóch państwach członkowskich

Komisja zbadała tę kwestię w toku audytów przeprowadzonych w jedenastu państwach członkowskich w latach 2015–2016 oraz wizyt w celach informacyjnych, które przeprowadzono w sześciu państwach członkowskich w 2017 r. We wszystkich przypadkach, w których przyznano odstępstwa, oprysk z powietrza przeprowadzano zgodnie z rygorystycznymi warunkami dotyczącymi odstępstw, określonymi w dyrektywie. Ponadto w ostatnich latach działaniu pestycydów w ramach odstępstwa poddano znacznie mniejszy obszar, co widać na powyższych wykresach.

Komisja nadal będzie jednak oceniać sposób, w jaki państwa członkowskie oceniają wnioski o przyznanie odstępstwa, w tym za pośrednictwem audytów, aby zapewnić przestrzeganie i prawidłową kontrolę rygorystycznych warunków dotyczących tego rodzaju odstępstw.

3.5. INFORMOWANIE I PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI

Na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy państwa członkowskie są zobowiązane do podejmowania środków mających na celu informowanie ogółu społeczeństwa oraz wspieranie i ułatwianie dostarczania informacji i programów na rzecz podnoszenia świadomości oraz wspierania dostępności dla ogółu społeczeństwa dokładnych i wyważonych informacji o pestycydach. Art. 10 stanowi, że państwa członkowskie mogą włączyć do swoich planów przepisy dotyczące informowania osób, które mogłyby zostać narażone na znoszenie cieczy roboczej.

W niektórych państwach członkowskich i na niektórych obszarach przepis ten stosuje się w sposób kompleksowy, nadal istnieje jednak potencjał w zakresie rozpowszechniania dobrych praktyk oraz stosowania tego rodzaju praktyk na szerszą skalę do celów informowania ogółu społeczeństwa i zainteresowanych stron.

Wszystkie krajowe plany działania zawierały przewidywane środki w zakresie informowania opinii publicznej. Jedynie Rumunia i Hiszpania określiły konkretne cele w tym obszarze.

Głównym narzędziem wykorzystywanym przez władze państw członkowskich do celów udostępniania dla ogółu społeczeństwa dokładnych i wyważonych informacji o zrównoważonym stosowaniu pestycydów są prowadzone przez nie strony internetowe. Uzupełnieniem tego rodzaju krajowych stron internetowych jest specjalna strona internetowa Komisji, która obecnie jest przekształcana w portal internetowy zawierający linki do stron internetowych wszystkich państw członkowskich oraz do innych źródeł informacji. Umożliwi to wewnętrzną i wzajemną wymianę umieszczanych na tych stronach informacji obejmujących wiele różnych zagadnień, w tym wytycznych dotyczących integrowanej ochrony roślin i systemów wspomagania decyzji.

W odpowiedziach na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. sześć państw członkowskich[33] poinformowało Komisję o krajowych przepisach, zgodnie z którymi rolnicy muszą informować, przynajmniej na żądanie, swoich sąsiadów i okolicznych mieszkańców, zanim zastosują pestycydy. Przykładowo w Szwecji i Niderlandach podmioty zamierzające stosować pestycydy na obszarach dostępnych dla ogółu społeczeństwa muszą umieścić tabliczkę zawierającą szczegółowe informacje co najmniej na tydzień przed rozpoczęciem stosowania pestycydów. W toku wizyt w celach informacyjnych przeprowadzonych przez Komisję w 2017 r. państwa członkowskie przedstawiły przykłady ukierunkowanych kampanii informacyjnych, takich jak kampanie informacyjne w Danii, Polsce i Szwecji mające na celu pogłębienie wiedzy osób pielęgnujących ogrody przydomowe na temat zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów, a także konkursy dla młodzieży szkolnej zorganizowane w Polsce i we Włoszech na temat zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów.

3.6. ŚRODOWISKO WODNE I WODA PITNA

Art. 11 dyrektywy zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają zapewnić, aby przyjęto odpowiednie środki służące ochronie środowiska wodnego i zasobów wody pitnej przed wpływem pestycydów.

Chociaż państwa członkowskie podjęły szereg środków ochrony środowiska wodnego przed wpływem stosowania pestycydów, to jednak trudno jest ocenić poczynione postępy, gdyż w większości krajowych planów działania brakuje wymiernych celów.

Dwadzieścia siedem krajowych planów działania zawiera stosunkowo szczegółowe informacje w tym obszarze, a jedynym wyjątkiem w tym zakresie jest Francja. Zakres działań obejmuje szereg obszarów. Jeżeli chodzi o stosowanie pestycydów, środki obejmują stosowanie technologii ograniczającej znoszenie cieczy roboczej oraz zakaz napełniania opryskiwaczy z cieków wodnych. Dostępne są zachęty finansowe, obejmujące między innymi tworzenie stref buforowych przy ciekach wodnych w ramach programów rolnośrodowiskowych, dotacje na zakup dyszy o niskim znoszeniu cieczy roboczej oraz budowę stanowisk do czyszczenia i płukania opryskiwaczy w celu gromadzenia odcieków z mycia opryskiwaczy. W większości państw członkowskich zakres terytorialny tego rodzaju środków jest jednak bardzo ograniczony. Pozostałe środki dotyczą edukacji i transferu wiedzy. Jak pokazano powyżej, w państwach członkowskich obowiązuje wiele różnego rodzaju środków w tym zakresie, przy czym ustalone cele i harmonogramy dotyczą albo

[33] Hiszpania, Chorwacja, Szwecja, Niderlandy, Węgry, Malta.

realizacji działań, np. utworzenia obszarów stref buforowych przy ciekach wodnych, albo, w niektórych państwach członkowskich, osiągnięcia poziomu jakości wody zgodnego z obowiązującymi normami na mocy innych przepisów.

Jak podkreślono w dokumencie roboczym służb Komisji w sprawie rolnictwa i zrównoważonej gospodarki wodnej w Europie[34], dyrektywa w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów jest ważnym narzędziem z punktu widzenia osiągnięcia celów w zakresie dobrego stanu wód określonych w ramowej dyrektywie wodnej 2000/60/WE[35]. Określone przez państwa członkowskie cele i harmonogramy w zakresie ochrony środowiska wodnego nie są zawsze wyraźnie powiązane z celami środowiskowymi określonymi w dyrektywie 2000/60/WE. Państwa członkowskie wdrożyły środowiskowe programy monitorowania na mocy dyrektywy 2000/60/WE, dyrektywy 2006/118/WE[36] w zakresie wód podziemnych, dyrektywy 2008/105/WE[37] w zakresie środowiskowych norm jakości wód powierzchniowych oraz dyrektywy 1998/83/WE w zakresie wody pitnej[38]. Aby właściwie uwzględnić ryzyko stwarzane przez związki zdolne do bioakumulacji, programy monitorowania oraz powiązane z nimi wskaźniki i cele muszą obejmować szereg elementów środowiska wodnego, w tym florę i faunę lub osady. Z monitorowania wód wynika, że pestycydy różnego pochodzenia przyczyniają się do złego stanu jednolitych części wód w 16 państwach członkowskich, wpływając na stan 20 % wód podziemnych oraz 16 % rzek i wód przejściowych sklasyfikowanych jako wody o złym stanie chemicznym zgodnie ze sprawozdaniem EEA nr 8/2012 „Wody europejskie – ocena stanu i negatywnych wpływów”[39,40].

Zgodnie z informacjami przekazanymi Komisji przez państwa członkowskie w odpowiedziach na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. w latach 2014 i 2015 na obecność pozostałości pestycydów przebadano łącznie ponad milion próbek wody. Dla porównania liczba urzędowych próbek żywności przebadanych w 2015 r. pod kątem pozostałości pestycydów wyniosła 84 000. Pobrano próbki wód powierzchniowych, wód podziemnych i wody pitnej. Wyniki badania próbek wody pitnej, które stanowiły większość pobranych próbek wody, świadczyły o wysokim poziomie (99 %) przestrzegania prawnych limitów UE ustanowionych na mocy dyrektywy 1998/83/WE. Próbki pobiera się jednak po przeprowadzeniu koniecznego uzdatniania w celu usunięcia pestycydów.

---

[34] SWD(2017) 153 final, https://circabc.europa.eu/sd/a/abff972e-203a-4b4e-b42e-a0f291d3fdf9/SWD_2017_EN_V4_P1_885057.pdf

[35] Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1–73.

[36] Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu, Dz.U. L 372 z 27.12.2006, s. 19–31.

[37] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 84–97.

[38] Dyrektywa Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Dz.U. L 330 z 5.12.1998, s. 32–54.

[39] https://www.eea.europa.eu/publications/european-waters-assessment-2012

[40] Podane dane liczbowe prawdopodobnie zaniżają faktyczną część rzek i wód przejściowych zagrożonych ze względu na wpływ pestycydów, gdyż w czasie sporządzania pierwszych sprawozdań dotyczących planów gospodarowania wodami w dorzeczu – biorąc pod uwagę przebieg ich sporządzania – nie można było dokładnie określić ilości jednolitych części wód powierzchniowych zagrożonych wpływem znajdujących się w nich pestycydów określonych jako konkretne zanieczyszczenia. Prowadzona przez Komisję ocena drugiej tury planów gospodarowania wodami w dorzeczu (2016–2021) jest obecnie w toku, a zaktualizowane dane będą dostępne w 2018 r.

Zakres pestycydów badanych w ramach środowiskowych programów monitorowania był różny w obrębie poszczególnych państw członkowskich, w których przeprowadzono wizyty w 2017 r., i między tymi państwami. Niemcy, Niderlandy i Dania określiły wyraźne cele związane z przestrzeganiem wspomnianych przepisów, dzięki czemu władzom łatwiej jest ocenić i wykazać poczynione postępy. W wielu regionach Włoch oprócz substancji priorytetowych wymienionych w ramowej dyrektywie wodnej monitorowano również dodatkowe substancje. W Polsce z kolei wykaz monitorowanych pestycydów obejmował wyłącznie unijne substancje priorytetowe. Zarówno w Niemczech, jak i w Danii przypadki wykrycia pestycydów w wodach podziemnych dotyczyły pestycydów trwałych, które nie są już dozwolone, wprowadzane do obrotu ani stosowane w UE.

3.7. ZMNIEJSZENIE STOSOWANIA PESTYCYDÓW NA OKREŚLONYCH OBSZARACH

Art. 12 dyrektywy zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają zapewnić, aby stosowanie pestycydów zostało ograniczone lub zabronione na określonych obszarach. Do takich obszarów należą obszary użytkowane przez ogół społeczeństwa lub grupy szczególnie narażone, obszary chronione, a także obszary, na których niedawno stosowano pestycydy, wykorzystywane przez pracowników sektora rolnego. Podejmuje się odpowiednie środki zarządzania zagrożeniem, a w pierwszej kolejności rozważa się zastosowanie pestycydów niskiego ryzyka oraz biologicznych metod zwalczania organizmów szkodliwych.

Komisja uznaje szeroko zakrojone środki wprowadzone przez państwa członkowskie w celu ograniczenia stosowania pestycydów na określonych obszarach, a także osiągnięty pozytywny skutek tych środków, odnotowując jednak również brak wymiernych celów w większości państw członkowskich.

W krajowych planach działania 26 państw członkowskich[41] opisało środki mające na celu ograniczenie stosowania pestycydów na terenach publicznych, jednak w większości planów nie określono żadnych szczegółowych celów w zakresie ograniczenia stosowania na terenach publicznych. Odnotowano jednak pewne dobre praktyki, na przykład w Danii, w której określono ogólny cel w zakresie ograniczenia stosowania, a dodatkowo określono dopuszczalne poziomy pestycydów w odniesieniu do każdego pola golfowego. W przypadku pozostałych terenów publicznych celem jest stopniowe zaprzestanie stosowania pestycydów. Jedynie krajowe plany działania Łotwy, Malty, Hiszpanii i Włoch zawierają szczegółowe środki dotyczące ochrony pracowników sektora rolnego na obszarach, na których niedawno stosowano pestycydy.

W odpowiedziach na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. 26 państw członkowskich[42] wskazało, że wprowadziły one zakaz lub ograniczenie stosowania pestycydów na obszarach chronionych (zdefiniowanych w dyrektywie 2000/60/WE) i na obszarach ochrony (zdefiniowanych w dyrektywach 79/409/EWG[43] i 92/43/EWG[44]). W toku misji

[41] W planach Rumunii i Portugalii nie ma żadnych odniesień do takich środków.
[42] Irlandia i Zjednoczone Królestwo nie udzieliły odpowiedzi.
[43] Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, Dz.U. L 103 z 25.4.1979, s. 1–18.
[44] Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7–50.

informacyjnych przeprowadzonych w 2017 r. Komisja odnotowała przykłady ograniczeń stosowanych w państwach członkowskich: w Polsce obowiązuje zakaz stosowania szkodliwych, toksycznych lub bardzo toksycznych pestycydów na terenach publicznych, takich jak place zabaw, tereny szkół podstawowych i przedszkoli, bez możliwości przyznawania odstępstw w tym zakresie. W innych państwach członkowskich obowiązuje zakaz stosowania pestycydów zawierających glifosat na obszarach innych niż użytki rolne (na przykład we Włoszech) lub w parkach narodowych i rezerwatach przyrody (na przykład w Niemczech). W Niemczech w odniesieniu do stosowania pestycydów na terenach publicznych przyznano zaledwie 17 odstępstw w ciągu dwóch lat. Dania zgłosiła ograniczenie stosowania pestycydów na terenach publicznych na poziomie 90 % od 1995 r.

3.8. POSTĘPOWANIE Z PESTYCYDAMI I ICH PRZECHOWYWANIE

Art. 13 dyrektywy zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają zapewnić, aby czynności obejmujące postępowanie z pestycydami, ich przechowywanie i postępowanie z opakowaniami na pestycydy i pozostałościami pestycydów nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Chociaż niemal we wszystkich państwach członkowskich obowiązują systemy kontroli postępowania z pestycydami i przechowywania ich, to jednak ocena skuteczności tego rodzaju systemów nie zawsze jest możliwa ze względu na brak mierzalnych celów.

Na ogół w krajowych planach działania uwzględnia się tę kwestię, lecz jedynie w planie Włoch szczegółowo uwzględniono wszystkie wymogi określone w dyrektywie, tj. przechowywanie pestycydów, postępowanie z pestycydami, rozcieńczanie i mieszanie pestycydów przed ich stosowaniem; postępowanie z opakowaniami; utylizację pozostałości i mieszanek pozostałych w zbiorniku oraz czyszczenie sprzętu. Najpowszechniej stosowane działanie w tym obszarze, proponowane w 18 planach stanowią inicjatywy związane z utylizacją pustych pojemników po pestycydach. Dziewięć planów zawiera odniesienia do standardów przechowywania. Pozostałe działania opisane w planach obejmują: zmianę standardów przechowywania, czyszczenie sprzętu do aplikacji pestycydów oraz bezpieczną utylizację starych niezarejestrowanych pestycydów/pozostałości.

Wdrożenie tych wymogów poddano ocenie w ramach audytów przeprowadzonych przez Komisję w 19 państwach członkowskich w latach 2012–2014. W czasie przeprowadzania audytów 15 państw członkowskich przyjęło już środki dotyczące postępowania z pestycydami i przechowywania ich, w tym odzyskiwania i utylizacji pozostałości pestycydów i ich opakowań. Gromadzeniem, transportem i bezpieczną utylizacją zarówno opakowań, jak i pozostałości zajmowały się zatwierdzone przedsiębiorstwa, przy czym w czterech państwach członkowskich odbywało to się na zasadach współpracy między władzami a przemysłem pestycydowym. W ramach uzupełnienia wdrażania krajowych przepisów w zakresie bezpiecznego postępowania z pestycydami i ich przechowywania państwa członkowskie przeprowadzały kontrole miejsc przechowywania pestycydów.

W odpowiedziach na pytania zawarte w kwestionariuszu z 2016 r. 25 państw członkowskich[45] stwierdziło, że wprowadziły one systemy gromadzenia i bezpiecznej utylizacji pustych pojemników i opakowań po środkach ochrony roślin. W 21 państwach członkowskich tego

[45] Grecja nie posiada systemu gromadzenia pustych opakowań i pojemników, a Bułgaria i Zjednoczone Królestwo nie udzieliły odpowiedzi.

rodzaju systemy obejmują również gromadzenie i bezpieczną utylizację przestarzałych i przeterminowanych pestycydów i ich pozostałości. Piętnaści państw członkowskich wprowadziło systemy zatwierdzania miejsc składowania pestycydów u producentów i dystrybutorów.

3.9. INTEGROWANA OCHRONA ROŚLIN

Art. 3 dyrektywy zawiera definicję integrowanej ochrony roślin, a art. 14 ust. 4 zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają opisywać w krajowych planach działania, w jaki sposób zapewniają, by ogólne zasady integrowanej ochrony roślin zostały wdrożone przez wszystkich użytkowników profesjonalnych do dnia 1 stycznia 2014 r. Ponadto art. 55 rozporządzenia nr 1107/2009 stanowi, że właściwe stosowanie pestycydów musi być również zgodne z przepisami dyrektywy, w szczególności z wymogami w zakresie integrowanej ochrony roślin.

Czym jest integrowana ochrona roślin?

- Integrowana ochrona roślin służy zachęcaniu do przechodzenia na rolnictwo ekologiczne, a ponadto stanowi jedno z narzędzi zachęcających do stosowania ochrony roślin o niskim zużyciu pestycydów.
- Integrowana ochrona roślin obejmuje zintegrowane podejście w zakresie zapobiegania występowaniu organizmów szkodliwych lub minimalizowania ich negatywnego wpływu na rośliny przez stosowanie wszystkich dostępnych informacji, narzędzi i metod ochrony roślin.
- Celem integrowanej ochrony roślin jest utrzymanie stosowania pestycydów i innych form interwencji na ekonomicznie i ekologicznie uzasadnionym poziomie, a także zmniejszenie lub zminimalizowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i dla środowiska.
- Nad metody chemiczne przedkładać należy zrównoważone metody biologiczne, fizyczne i inne metody niechemiczne, jeżeli zapewniają one zadowalającą ochronę przed organizmami szkodliwymi.

Państwa członkowskie muszą opracować wyraźnie określone kryteria do celów systematycznej oceny wdrożenia ośmiu zasad integrowanej ochrony roślin, a w przypadku braku wdrożenia tych zasad – podejmować odpowiednie środki egzekucyjne. Narzędzia takie mogłyby potwierdzać osiągnięcie zamierzonego wyniku integrowanej ochrony roślin określonego w dyrektywie, jakim jest zmniejszenie zależności od stosowania pestycydów.

Osiem ogólnych zasad integrowanej ochrony roślin określono w załączniku III do dyrektywy. Nie wskazano jednak wyraźnie, jak mają być one stosowane w praktyce. Profesjonalni użytkownicy pestycydów w całej UE wdrażają tych osiem zasad integrowanej ochrony roślin na wiele różnych sposobów, co częściowo wynika z różnorodności rolnictwa UE pod względem klimatu, upraw i technik produkcji oraz z zasady pomocniczości. Państwa członkowskie nadal wspierają rolnictwo ekologiczne jako system o niskim zużyciu pestycydów, a liczba ekologicznych gospodarstw rolnych nadal rośnie. W 2015 r. obszar w UE, na którym stosuje się zasady rolnictwa ekologicznego, obejmował 6,2 % całej powierzchni użytków rolnych.

W krajowych planach działania wszystkie państwa członkowskie wskazują, że podejmują szeroki zakres kompleksowych środków zachęcających do wdrożenia integrowanej ochrony roślin. W 24 państwach członkowskich[46] funkcjonują finansowane ze środków publicznych systemy prognozowania, ostrzegania i wczesnego wykrywania w zakresie zwalczania szkodników i chorób, a ponadto państwa te określiły progi ekonomiczne w odniesieniu do istotnych szkodników, aby ułatwić rolnikom proces decyzyjny. Służące do tego celu narzędzia informatyczne są dostępne na oficjalnych stronach internetowych. Dwanaście państw członkowskich ustanowiło sieci gospodarstw demonstracyjnych w zakresie integrowanej ochrony roślin w celu rozwoju i upowszechnienia technik integrowanej ochrony roślin dostosowanych do lokalnych warunków klimatycznych i upraw. Ponadto użytkownicy profesjonalni mają dostęp do wielu różnych wytycznych dotyczących integrowanej ochrony roślin, sporządzonych przez służby urzędowe i organizacje reprezentujące poszczególne zawody. Art. 12 ust. 2 lit. e) rozporządzenia (UE) nr 1306/2013[47] zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie mają uwzględnić ogólne zasady integrowanej ochrony roślin w swoich systemach doradztwa rolniczego. Państwa członkowskie podkreśliły, że urzędowe usługi doradcze, świadczone niezależnie od interesów handlowych, są bardzo istotne dla wdrożenia integrowanej ochrony roślin.

Komisja i państwa członkowskie współfinansują sieć ENDURE[48], która łączy badania, nauczanie i transfer wiedzy w dziedzinie rolnictwa, szczególny nacisk kładąc na integrowaną ochronę roślin. W ramach siódmego programu ramowego Unii Europejskiej Komisja wspiera projekt C-IPM[49] w celu utworzenia forum na rzecz badań i rozwoju priorytetów w dziedzinie integrowanej ochrony roślin, łączenia istniejących inicjatyw badawczych i proponowania nowych badań. Komisja sfinansowała wiele innych projektów badawczych[50]. W latach 2014 i 2016 zorganizowano w Niemczech, we współpracy z niemieckimi władzami, unijne warsztaty poświęcone integrowanej ochronie roślin. W ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności" od 2018 r. Komisja będzie organizować szereg kursów szkoleniowych przeznaczonych dla ekspertów z państw członkowskich, poświęconych wdrażaniu integrowanej ochrony roślin.

Państwa członkowskie nie przełożyły zasad integrowanej ochrony roślin na nakazowe i możliwe do ocenienia kryteria. Państwa członkowskie postrzegają integrowaną ochronę roślin głównie jako narzędzie edukacyjne dla rolników i nie posiadają żadnych metod w zakresie oceny przestrzegania zasad integrowanej ochrony roślin. Chociaż państwa członkowskie podejmują szereg środków zachęcających do stosowania integrowanej ochrony roślin, to jednak nie gwarantuje to stosowania odpowiednich technik integrowanej ochrony roślin przez użytkowników w praktyce. Chociaż techniki integrowanej ochrony roślin w perspektywie długoterminowej są zrównoważone, to jednak rolnicy są przedsiębiorcami, dla których integrowana ochrona roślin w perspektywie krótkoterminowej może oznaczać

[46] Zjednoczone Królestwo nie udzieliło odpowiedzi, a Niderlandy, Cypr i Malta nie posiadały systemów finansowanych ze środków publicznych.

[47] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 549–607.

[48] http://www.endure-network.eu/endure

[49] http://c-ipm.org/

[50] Siódmy program ramowy: CO-FREE, TEAMPEST, BIOCOMES, SharCo, DROPSA, Fruit Breedomics, EU-Berry, INNOVINE, MARS EUPHOROS, VALORAM, PRATIQUE, ISEFOR, QBOL, Q-Detect, TESTA; „Horyzont 2020": EUCLID, EMPHASIS, BLOSTER: http://cordis.europa.eu/projects/home_pl.html

wyższe ryzyko handlowe. Przykładowo ze względów ekonomicznych uprawa kukurydzy lub pszenicy w monokulturze może wydawać się korzystniejsza. Z tego rodzaju krótkoterminowym podejściem w zakresie gospodarowania gruntami wiąże się jednak duże ryzyko ponoszenia kosztów w dłuższej perspektywie, na przykład w związku ze wzrostem populacji szkodników lub chwastów w monokulturze. Ostatecznie monokultura może powodować utratę bioróżnorodności, erozję gleby, a nawet pustynnienie. Przykładem podejścia krótkoterminowego jest udzielanie w Rumunii w sytuacjach wyjątkowych zezwoleń na stosowanie neonikotynoidów do zaprawiania nasion na nieokreślonych obszarach uprawy kukurydzy bez rozważenia możliwości zastosowania płodozmianu jako rozwiązania alternatywnego.

W toku misji informacyjnych przeprowadzonych w państwach członkowskich w 2017 r. Komisja określiła przykładowe sposoby oceny wdrożenia integrowanej ochrony roślin. W wielu przypadkach podstawą oceny była samoocena dokonywana przez rolników, z której wynikało, że praktyki w zakresie integrowanej ochrony roślin powszechniej wprowadzano w przypadku produkcji warzyw, upraw w szklarniach i szkółkach, niż w przypadku gruntów rolnych. Ponadto weryfikacji wdrożenia integrowanej ochrony roślin podlegają systemy dobrowolne oraz prywatne systemy certyfikacji w oparciu o normy dobrej praktyki rolniczej.

We wszystkich sześciu państwach członkowskich, w których przeprowadzono wizytę, władze stwierdziły, że ich zdaniem można by bardziej rozpowszechnić niektóre techniki integrowanej ochrony roślin, takie jak płodozmian, właściwy dobór nasion i materiału roślinnego oraz stosowanie odpowiednich technik uprawnych. Pogląd ten potwierdziło badanie przeprowadzone w Danii, z którego wynika, że, chociaż nastąpił wzrost znajomości technik integrowanej ochrony roślin wśród rolników, to jednak poziom wykorzystania tych technik w praktyce wzrósł jedynie nieznacznie. Analiza przeprowadzona przez Niderlandy wykazała, że rolnicy kierują się zasadami integrowanej ochrony roślin na poziomie ogólnym, nie wykorzystując jednak pełnych możliwości związanych z żadną z poszczególnych zasad.

Państwa członkowskie podkreśliły, że barierą utrudniającą dalszy rozwój integrowanej ochrony roślin jest niewystarczająca dostępność pestycydów niskiego ryzyka i niechemicznych środków ochrony roślin. O zachętach do rejestrowania produktów niskiego ryzyka i produktów niechemicznych mowa jest jednak jedynie w kilku krajowych planach działania. Wydawanie zezwoleń na wprowadzanie do obrotu pestycydów niskiego ryzyka i niechemicznych środków ochrony roślin oraz zachęcanie do stosowania tego typu produktów to kolejny ważny środek wspierający stosowanie ochrony roślin o niskim zużyciu pestycydów. W trzech państwach członkowskich[51] zawartość niechemicznych substancji czynnych w pestycydach, w porównaniu z zawartością wszystkich substancji czynnych w dopuszczonych pestycydach, była wysoka i wyniosła ponad 10 % w 2015 r.

3.10. WSKAŹNIKI RYZYKA

Do celów pomiaru postępów w zmniejszeniu zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów i negatywnego wpływu ich stosowania na zdrowie ludzi i na środowisko art. 15 dyrektywy zawiera wymóg ustalenia zharmonizowanych wskaźników ryzyka. Artykuł ten przewiduje również możliwość dalszego stosowania przez państwa członkowskie istniejących krajowych wskaźników lub przyjęcia dodatkowych wskaźników, w zależności od sytuacji.

[51] Austria, Włochy i Szwecja.

Komisja poinformowała państwa członkowskie, że rozpocznie dyskusje w celu ustalenia, czy istnieje możliwość wypracowania wspólnego stanowiska w sprawie opracowania zharmonizowanych wskaźników ryzyka bez zastępowania dodatkowych wskaźników krajowych.

Do tej pory Komisja nie ustaliła żadnych zharmonizowanych wskaźników ryzyka na poziomie UE. Komisja zidentyfikowała w ostatnim czasie pewne niedociągnięcia w zakresie dostępności i jakości statystyk dotyczących pestycydów[52] – przy czym wielu tego rodzaju danych nie można obecnie wykorzystywać ze względu na ich poufny charakter i ograniczenia nałożone w prawie, a z zyskanego doświadczenia wynika, że pomiar ryzyka jest złożony i, mając na uwadze dane dostępne na poziomie UE, nie można go przeprowadzić jedynie na podstawie ogólnej sprzedaży środków ochrony roślin. Wynika to z faktu, że zagrożenia stwarzane przez pestycydy różnią się w zależności od wielu czynników, w szczególności od substancji czynnych wchodzących w skład pestycydów, ale również od sposobu wykorzystania pestycydów.

W związku z brakiem zharmonizowanych wskaźników ryzyka państwa członkowskie w dalszym ciągu stosują istniejące krajowe wskaźniki ryzyka, jak opisano w niektórych krajowych planach działania. Przykładowo Dania opracowała „Wskaźnik obciążenia pestycydami", według którego oblicza się potencjalne obciążenie poszczególnymi pestycydami dostępnymi na rynku pod kątem wpływu na środowisko i zdrowie ludzi na podstawie klasyfikacji toksykologicznej pestycydów.

3.11. PRODUKTY NISKIEGO RYZYKA

Art. 14 dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne środki w celu zachęcania do stosowania ochrony roślin o niskim zużyciu pestycydów, przyznając zawsze, gdy to możliwe, pierwszeństwo metodom niechemicznym, aby profesjonalni użytkownicy pestycydów przechodzili na stosowanie dostępnych praktyk i produktów, które stwarzają najmniejsze zagrożenie dla zdrowia ludzi i dla środowiska.

Komisja podejmuje działania, aby przyspieszyć zapewnienie dostępności pestycydów niskiego ryzyka.

W przypadku substancji niskiego ryzyka można stosować odpowiednie zachęty przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 1107/2009. Tego rodzaju zachęty obejmują: zatwierdzanie substancji na dłuższy okres wynoszący 15 lat (w normalnych warunkach okres ten wynosi 10 lat), dłuższy okres ochrony danych i przyspieszoną procedurę wydawania zezwolenia na wprowadzanie do obrotu środków ochrony roślin niskiego ryzyka (120 dni zamiast jednego roku).

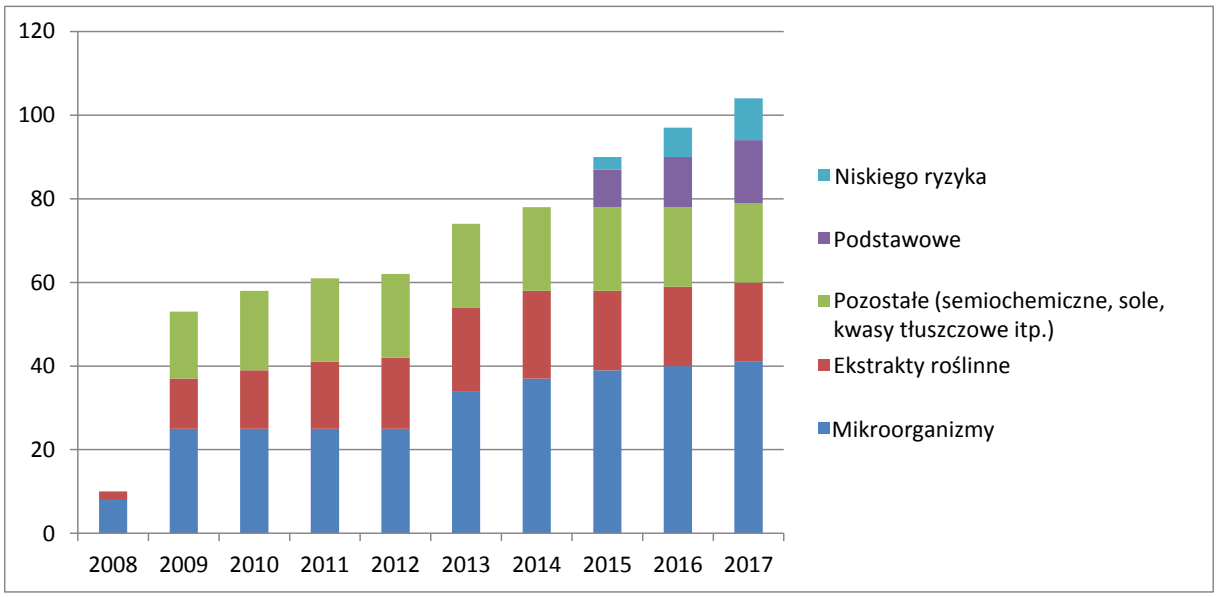
Aby zwiększyć dostępność substancji niskiego ryzyka, Komisja w ramach trwającego aktualnie programu przeglądu[53] w pierwszej kolejności ocenia potencjalne substancje czynne niskiego ryzyka. Przyjmując rozporządzenie (UE) 2017/1432, Komisja wyjaśniła

[52] Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wdrożenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1185/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie statystyk dotyczących pestycydów, COM(2017) 109 final.

[53] Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 28 września 2016 r. w sprawie ustanowienia programu prac nad oceną wniosków o odnowienie wygasających w latach 2019, 2020 i 2021 zatwierdzeń substancji czynnych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1107/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady, Dz.U. C 357 z 29.09.2016, s. 9–11.

obowiązujące kryteria identyfikacji i zatwierdzania substancji niskiego ryzyka[54]. Obecnie wśród niemal 500 substancji jedynie dziesięć zatwierdzono jako substancje niskiego ryzyka. Szacuje się jednak, że wśród substancji już zatwierdzonych na podstawie dyrektywy 91/414/EWG ponad 70 prawdopodobnie spełnia nowo przyjęte kryteria dotyczące ryzyka. Na przestrzeni kolejnych trzech lat substancje te zostaną poddane ponownej ocenie w celu odnowienia ich zatwierdzeń, wskutek czego prawdopodobnie wzrośnie całkowita liczba substancji czynnych niskiego ryzyka.

Oprócz produktów niskiego ryzyka rozporządzenie (WE) nr 1107/2009 zawiera również przepisy dotyczące substancji podstawowych. Do tego rodzaju substancji należą na przykład składniki żywności zazwyczaj stosowane do celów innych niż ochrona roślin, np. ocet. Są to substancje głównie pochodzenia biologicznego/naturalnego i często tradycyjnie stosowane w rolnictwie ekologicznym. Obecnie zatwierdzonych jest 15 substancji podstawowych, a Komisja i państwa członkowskie aktywnie podejmują działania w celu rozszerzenia wykazu tego rodzaju zatwierdzonych substancji. Inne tak zwane „biologiczne środki kontroli", takie jak owady pożyteczne lub nicienie, można stosować jako alternatywne techniki ochrony roślin i nie są one objęte zakresem stosowania rozporządzenia (WE) nr 1107/2009.

Wykres 2: wzrost liczby substancji alternatywnych zatwierdzonych przez UE

Ponadto w ramach programów w zakresie badań naukowych i innowacji Komisja nadal wspiera dużą część badań w dziedzinie ochrony roślin w celu identyfikacji nowych produktów niskiego ryzyka i technik kontroli biologicznej[55].

[54] Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1432 z dnia 7 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin w odniesieniu do kryteriów zatwierdzania substancji czynnych niskiego ryzyka, Dz.U. L 205 z 8.8.2017, s. 59–62.

[55] Na przykład następujące projekty w ramach siódmego programu ramowego:
AGROCOS (http://cordis.europa.eu/project/rcn/94701_pl.html),
PURE (http://cordis.europa.eu/project/rcn/98869_pl.html),
CO-FREE (http://cordis.europa.eu/project/rcn/101750_pl.html),
BIOCOMES (http://cordis.europa.eu/project/rcn/111189_pl.html),
Prolarix (http://cordis.europa.eu/project/rcn/110948_pl.html).

4. WNIOSKI

Od ponad 20 lat w Unii Europejskiej obowiązują rozbudowane przepisy i środki wsparcia, których celem jest zapewnienie bezpiecznego, ograniczonego i precyzyjniejszego stosowania pestycydów w rolnictwie. Dyrektywa stwarza szansę na znaczne ograniczenie zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów. Dopóki dyrektywa nie będzie jednak bardziej rygorystycznie wdrażana przez państwa członkowskie, udoskonalenia takie pozostaną ograniczone i z pewnością nie będą wystarczające do osiągnięcia poprawy w zakresie środowiska i zdrowia, która stanowi cel dyrektywy. Krajowe plany działania zawierające wyraźnie określone, wymierne cele mogą pozwolić państwom członkowskim na wykazanie obywatelom, że należycie wdrażają dyrektywę, a co więcej, na przedstawienie propozycji innowacyjnych sposobów ograniczenia zagrożeń związanych z pestycydami.

4.1 Krajowe plany działania a wdrażanie dyrektywy

Krajowe plany działania służą państwom członkowskim do określania celów i działań na potrzeby osiągnięcia celu dyrektywy i można uznać, że stanowią one istotny krok w kierunku zrównoważonego stosowania pestycydów. Obecnie państwa członkowskie prowadzą przegląd swoich pierwszych planów, a uzyskanie wyraźnego pełnego obrazu postępów we wdrażaniu będzie możliwe dopiero po ukończeniu przeglądu tych planów.

Pomimo tego rodzaju istotnych postępów w niniejszym sprawozdaniu stwierdzono, że w wielu obszarach tych planów występują znaczne luki, na przykład w zakresie oprysku z powietrza, informowania opinii publicznej, gromadzenia informacji dotyczących przypadków zatruć oraz środków ochrony środowiska wodnego. Zważywszy, że integrowana ochrona roślin stanowi podstawowy element dyrektywy, niepokoi zwłaszcza fakt, że państwa członkowskie nie wyznaczyły jeszcze wyraźnych celów ani nie zapewniły ich osiągnięcia, w tym celów dotyczących powszechniejszego wykorzystania technik gospodarowania gruntami takich jak płodozmian. Państwa członkowskie muszą poprawić jakość swoich planów, w szczególności poprzez wyznaczenie szczegółowych i wymiernych celów i wskaźników w ramach długoterminowej strategii ograniczania zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów i wpływu ich stosowania. Ulepszenia takie należy uwzględnić w objętych przeglądem planach działania, co pozwoli państwom członkowskim stale monitorować postępy we wdrażaniu i, w razie potrzeby, dostosowywać strategię.

Komisja wystosowała pismo do państw członkowskich, w przypadku których odnotowano braki w planach krajowych albo we wdrażaniu, aby przypomnieć im o ich obowiązkach i znaczeniu wdrożenia przedmiotowej dyrektywy. Opierając się na wynikach cyklu sześciu wizyt w celach informacyjnych, które przeprowadzono w państwach członkowskich w roku 2017, Komisja będzie kontynuować ocenę krajowych planów działania i monitorowanie wdrażania dyrektywy przez państwa członkowskie w ramach swoich audytów, innych działań i działań następczych, aby zapewnić osiągnięcie celów dyrektywy. W razie potrzeby Komisja rozważy wszczęcie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

4.2 Działania Komisji na rzecz wsparcia państw członkowskich

W sprawozdaniu dla Rady grupa ekspertów ds. zrównoważonej ochrony roślin, powołana za prezydencji niderlandzkiej, przedstawiła plan realizacji strategii w zakresie zwiększenia dostępności środków ochrony roślin niskiego ryzyka i przyspieszenia wdrażania integrowanej

ochrony roślin w państwach członkowskich[56]. Plan ten został zatwierdzony przez Radę w czerwcu 2016 r. Jako jedno z działań uzupełniających zaproponowano przekształcenie istniejącej strony internetowej Komisji poświęconej dyrektywie w portal internetowy zawierający łącza do dostępnych obecnie istotnych informacji na temat integrowanej ochrony roślin na szczeblu UE i państw członkowskich. Prace nad tą zmianą są bardzo zaawansowane. Na przedmiotowej stronie zostanie również opublikowane będące w przygotowaniu sprawozdanie Komisji z przeglądu wyników cyklu sześciu wizyt w celach informacyjnych dotyczących wdrażania dyrektywy.

Chociaż państwa członkowskie zasadniczo posiadają systemy gromadzenia informacji o przypadkach ostrych zatruć pestycydami, muszą one jednak zwiększyć dokładność otrzymywanych danych. Systemy gromadzenia tego rodzaju informacji dotyczących przypadków przewlekłych zatruć nie są rozpowszechnione. Państwa członkowskie powinny koniecznie opracować i utrzymywać funkcjonujący system nadzorowania przypadków zatruć pestycydami w związku z wykonywanym zawodem stanowiący podstawę odpowiednich interwencji prewencyjnych. Komisja sfinalizuje wytyczne dotyczące monitorowania i badania wpływu stosowania pestycydów na zdrowie ludzi i na środowisko do końca 2017 r. i wraz z państwami członkowskimi zastanowi się nad tym, w jaki sposób można takie systemy dalej rozwijać. Komisja rozważy również ustanowienie systemów gromadzenia informacji o podejrzewanych zatruciach wywołanych pestycydami na podstawie art. 24 ust. 4 lit. b) rozporządzenia (UE) 2017/625.

Gdy przedmiotowa dyrektywa zostanie wdrożona we wszystkich państwach członkowskich oraz gdy zostaną określone obowiązki mające bezpośrednie zastosowanie do rolników, Komisja ustosunkuje się do wspólnego oświadczenia Parlamentu Europejskiego i Rady zawartego w rozporządzeniu (UE) nr 1306/2013[57], w którym zwrócono się do Komisji o uwzględnienie stosownych elementów dyrektywy w systemie wzajemnej zgodności. Ponadto w międzyczasie Komisja będzie wspierać państwa członkowskie w opracowywaniu metod oceny przestrzegania ośmiu zasad integrowanej ochrony roślin, uwzględniając zróżnicowanie rolnictwa UE i zasadę pomocniczości.

Aby zmierzyć postępy w zmniejszaniu zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów i negatywnego wpływu ich stosowania na zdrowie ludzi i na środowisko, w drugiej połowie 2017 r. Komisja wraz z państwami członkowskimi rozpocznie prace nad wspólnym stanowiskiem w sprawie opracowania zharmonizowanych wskaźników ryzyka.

Komisja będzie również kontynuować współpracę z państwami członkowskimi nad rozpowszechnianiem przykładów dobrych praktyk we wdrażaniu za pośrednictwem grup roboczych i szkoleń, a w ramach programu „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności” priorytetem będzie zwiększenie zdolności państw członkowskich w zakresie zrozumienia i wdrażania zasad zrównoważonego stosowania.

[56] http://www.consilium.europa.eu/register/en/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-10041-2016-ADD-1

[57] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, Dz.U. L 347/549 z 20.12.2010, s. 59.

Po przyjęciu zmienionych krajowych planów działania oraz na podstawie dostępnych Komisji zaktualizowanych informacji Komisja przygotuje kolejne sprawozdanie, które umożliwi przeprowadzenie bardziej kompleksowej oceny postępów we wdrażaniu dyrektywy.